

Disputatio juridica inauguralis de emptione-venditione

<https://hdl.handle.net/1874/343300>

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
DE
EMPTIONE-VENDITIONE.

QUAM
PRÆSIDE DEO TER OPT. MAX.
Ex Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

JOANNIS GEORGII GRAEVII
Politices, Eloquentiæ, & Historiarum Professo-
ris Ordinarii,
NEC NON

Amplissimi Senatus Academici consensu, Nobilissimaque
Facultatis JURIDICÆ Decreto,
PRO GRADU DOCTORATUS
Summisque in UTROQUE JURE Honoribus & Privilegiis
ritè ac legitimè consequendis,
Eruditorum examini subicit.

SAMUEL SCHORER, Medioburgo-Zelandus.
Ad diem 11. Decemb. hora locoque solito.

TRAJECTI ad RHENUM,
Ex Officina FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō Ioc xc.

*Amplissimis Nobilissimis & dignitate
conspicuis VIRIS,*

D. D. JOHANNI SCHORER,
Reipublicæ Medioburgensis viro con-
sulari, Patruo ac tutori suo vigilantis-
simo multis nominibus devenerando,
omniamore ex cordis affectu dum vi-
vam colendo, honorando:

D. D. CORNELIO vander MARCKT,
Societis Indiæ occidentalis administra-
tori, prudentissimo, contutori ac co-
gnato suo, omni honore prosequendo,
colendo:

*Hanc disputationem Juridicam
Inauguralem*

Dat, Dicat, Dedicat

SAMUEL SCHORER,

AUCT. & RESP.

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
DE
EMPTIONE-VENDITIONE.

THESIS I.

*Q*rigo emendendi vendendi (verbismet Pauli in l. i. ff. h. t.) à permutationibus caput. Olim enim non ita erat nummus, neque aliud merx, aliud pretium vocabatur: sed unusquisque secundum necessitates temporum, ac rerum, utilibus inutilia permutabat, quando plerumque venit, ut quod alteri superest, alteri desit. Sed quia non semper, nec facile concurrebat, ut cum tu haberes, quod ego desiderarem, invicem haberem, quod ut accipere velles, electa est materia, cujus publica, ac perpetua aestimatio difficultatibus permutationum, equalitate quantitatis subveniret: eaque materia forma publicâ percussa, usum dominiumque non tantum ex substantia prebet, quam ex quantitate: nec ultra merx utrumque sed alterum pretium vocatur. Quod autem Paulus hic dicit, non tantum est Romanorum proprium, sed & aliarum gentium antiquarum, id quod ex subjecta questione & factis Græcorum

4 DISPUTATIO JURIDICA

(de quibus agitur propositis versibus Homericis) non tantum constat, sed aliunde liquet. Sed quoniam mei instituti tantum est, ea quæ ad emptionis-venditionis materiam pertinent explicare: Etymologiam thesi sequenti describere pergam.

I I.

Emptionis verbum à Græco vocabulo *ἐμδο*, id est *meum facio*, sive rei alicujus utilitatem, commoditatem vel usum acquiram. Unde antiquitus idem erat quam sumere, accipere, item conducere. Hinc est quod conductores, operis faciendi, vectigalium, & alii, frequentissime in legibus redemptores dicuntur, quia pecuniam (opere perfectò) accipiebant *l. 13. §. fin. l. 60. §. 4. locat. & passim in aliis*; sic qui locabant vetuste emere dicebantur; post emere dici cœpit, qui mercatur; lex 12. tabularum verbo emptionis omnem alienationem complexa est, ut docet Pomponius in *l. 29. in medio ff. de statu liber.* Appellatur autem hic contractus duobus modis; factum enim ejus, à quo pecunia datur emptio, & ipse dans emptor, ejus autem à quo res proficiscitur venditio, & ipse venditor dicitur, & licet alter sine altero non possit subsistere, tamen maxime differunt *l. 1. ff. b. t. l. 1. ff. de permutat.* hæc dicta sunt quoad originem & etymologiam; porro describenda & partibus excutienda est definitio, quæ ita potest definiri.

I I I.

Emptio-venditio est contractus Juris gentium nominatus, bonæ fidei, consensu constans, de re emptori tradenda, & pretium venditori dando. Juris gentium ex mente Pauli in *l. 1. §. ult. ff. b. t.* ex hoc enim jure omnes pene contractus originem habent *§. 2. Inst. de jure N. G. & C.* ubi Imperator particulâ pene, indicat aliquos contractus ex jure civili productos esse, ut stipulatio, & litterarum obligatio, quia isti contractus sunt stricti juris civilis. Nominatus, quia transit in proprium nomen *l. 7. §. 1. ff. de pactis.* Reliqua verba definitionis denotant tria substantialia, quæ sunt con-

consensus, res, & pretium; 1. igitur consensus, ab utraque parte l. 9. ff. b. r. 2. res à parte venditoris l. 8. ff. b. r. 3. pretium à parte emptoris. l. 2. §. 1. ff. b. r.

I V.

Quod ad primum attinet, consensu hic contractus constare dicitur, quia non consideratur rei interventus, sed simul ac convenit, licet nondum tradita, nec pretium numeratum sit, nascitur utrumque, & naturalis & civiles obligatio princ. Inst. b. r. verum ab hac regulà tres sunt exceptiones; 1. In l. pr. si placuerit emptionem contrahere inscriptis, tum enim non aliter perfecta est venditio, quam si omnibus ista scriptura sit completa d. l. pr. & l. 7. C. de fide infr. ante pœnentia locus est. In scriptis fieri dicitur emptio, non cum jam perfecta inscripturam redigitur, sed cum contrahentes id ab initio egerunt, ut scriptura interveniat, nec aliter ratum esse velint, quod geritur. 2. Si venditæ res fuerint, quæ pondere, numero, mensurâ constant, tunc non aliter perfecta est quam si fuerint ponderatæ &c. 3. Emptio conditionalis non aliter perfecta est quam si conditio existat l. 7. b. r. ut ergo emptio-venditio consensu ineatur, requiritur, ut consensus sit non tantum verus, sed liber, quia invitus nemo cogitur rem vendere aut emere; limitatur autem hæc regula. Si dominus nimis severus sit in servos, bonis conditionibus cogitur vendere; expedit enim Reipublicæ, ne quis re suâ male utatur l. 2. ff. de his qui sunt fm. §. 2. F. eod. Heres quoque testamento onerari potest, ut emat §. 4. F. de legatis, l. 49. §. 8. l. 66. ff. de leg. 1. sic tempore caritatis annonæ à Magistratu aliquis compellitur l. 1. & 2. C. ut nemo liceat, & prius præstito solatio, ac justo pretio à Magistratu definito l. 13. §. 1. communia prædi. ne venditor nimis magnum parte etur detrimentum l. 12. ff. de Relig. fm.

Libertatem consensus impediunt dolus, metus, & error. Quod

DISPUTATIO JURIDICA

ad dolum attinet vel incidit in emptionem, vel ei dat causam, dolum incidere dicitur in emptionem, cum aliquis inducitur, ad pluris emendum vel minoris vendendum *l. 13. §. 14. ff. de act. emp.* dolum dicitur dare causam emptioni, cum aliquis ad emendum vel vendendum inducitur, qui alias empturus aut venditurus non erat. Priori casu emptio quidem ipso jure valet sed rescinditur actione ex empto *l. 11. §. 7. ff. de act. emp.* posteriori casu emptio est ipso jure nulla *l. 7. pr. ff. de dolo, l. 16. de resc. vend.* Quoad vim & metum attinet, non distinguendum est, utrum inciderint in emptionem, an dederint causam contractui, sed semper emptio vi aut metu contracta ipso jure subsistit, verum ex edicto prætoris restituetur *l. ult. §. 1. & 3. ff. quod metus caus.* *l. 5. G. cod.* error etiam consensui contrarius est *l. 15. ff. de jure dot.* & ita distinguendum puto: vel erratum est in corpore, vel in tota materia, tum est ipso jure nulla *l. 9. pr. & §. 1. cod.* idem si in sexu erretur *l. 11. §. 1.* si autem in rei qualitate emptio consistit *l. 21. §. 2. ff. de act. emp. l. 41. §. 1. ff. b. t.*

VI.

Videndum jam de personis quæ emere-vendere possunt, omnes qui non prohibentur, ut prodigi, furiosi *l. 26. ff. & l. 2. C. b. t.* eorum nullus consensus, nullaque voluntas *l. 5. & 40. ff. de R. J.* nisi dilucida habent intervalla *l. 2. C. b. t.* non contrahitur emptio-venditio inter patrem & filium, quia habentur pro una persona, nisi in castrensi peculio, ubi filius habetur pro patre *l. 2. ff. b. t.* nec inter Medicum & ægrotum *l. 9. de Prof. & Med.* ratio est, quia non videtur libere iniri, neque tutores & curatores & alii administratores, qui ex officio aliquod negotium gerunt, idque ob metum sinistrae administrationis *l. 34. §. ult. ff. b. t.* nec Magistratus ob metum excussionis, nempe eo tempore, quo Magistratum gerunt *l. 46. ff. b. t. cum qua jungenda l. unica C. de cont. jud.* ex qua duo patent; 1. quod illa prohibitio tantum pertinet ad Magistratus provinciales. 2. quod tantum locum habet in rebus immobilibus aut mobilibus, quæ non pertinent ad victum aut amicum

etum l. 62. ff. h. t. prohibentur Monachi l. 4. §. 3. de hered. Apostata l. 4. C. de Apost. Curatores & Procuratores possunt tamen emere res quas administrant, modo auctione publicâ quæ palam fit vendantur. l. 5. C. h. t.

V I I.

Sufficiant hæc de personis, jam de rebus aliqua dicenda veniunt: emi-vendi possunt omnes res quæ sunt in commercio: secundum l. 34. §. 2. h. t. omnes res quas habere, possidere, vel persequi possimus. Non tantum res, corporales sed & incorporales, ut nomina & actiones, etiam invitis (l. 3. l. 6. l. 16. ff.) & ignorantibus creditoribus l. 11. C. de hered. & pact. V. five sit realis, five personalis actio l. f. C. eod. modo fiat ante litem contestatam, quia res litigiosæ vendi non possunt, non tantum propria, sed & aliena l. 21. ff. h. t. quia venditor semper de evictione tenetur, l. 11. §. 2. ff. de act. empr. si tamen emptor sciverit rem alienam esse, non valet emptio l. 34. §. 3. ff. h. t. etiam universales, ut hereditas, modo defunctus sit is cujus fuit, cum viventis nulla est hereditas, l. 1. ff. de hered. vel act. V. item præsentis & futuræ, & similia; tenetur autem hic contractus, si nascuntur, si non, secus erit, nec emptio valebit l. 8. h. t. l. 8. ff. de perio R. V. l. r. ff. de cond. & demo, item res publicæ, sed cum solennitate l. fin. C. de vend. rer. Civ. item res confiscatæ, propter publicas pensationes non solutas, si ex auctoritate præsidis sub hasta vendantur.

V I I I.

Vendi non possunt res quæ sunt extra commercium l. 34. §. 1. ff. de contr. empr. commercium nihil aliud est, quam emendi-vendendi invicem jus, secundum Ulp. in fragm. tit. 12. §. 4. extra commercium res est tribus modis, uti Paulus d. loco, vel natura, vel jure gentium, vel jure civili; Natura extra commercium sunt, luna, mare &c. item res quæ nec existunt in rerum natura nec existere possunt, l. 52. ff. h. t. Jure gentium sunt liberi homines §. ult. J. h. t.

DISPUTATIO JURIDICA

J. h. t. l. 6. ff. eod. item res sacræ, sanctæ, religiosæ. d. §. ult. l. 22. ff. eod. Jure civili res absolute vendi prohibentur, quædam sub certo modo; absolute, fora, theatra, stadia, balnea d. §. ult. & §. 2. Inst. de junct. stip. venena mala l. 35. §. 2. ff. h. t. sub certo modo res, pupillorum &c.

IX.

Tertium substantiale est pretium, nam sine pretio nulla est venditio §. 13. *h. t. l. 52. eod.* pretii requisita duo sunt, primum ut sit certum quandiu pretium non est determinatum, aut certum, incerta est venditio *l. 7. §. 1. ff. h. t.* exemplum habemus *in l. 37. ff. h. t.* sive id contrahentes certo definierunt, expresse ab initio sive aliunde constat, exempli gratia, tantum dabo quanti emisti, aut quantum pecuniæ in arca habeo. Pretium non potest conferri in arbitrium alteritrius, quia eo casu inutilis est venditio. Ex gr. vendo tibi domum quanti æstimaveris vel quanti æquum putaveris, vel ab altera parte quanti ille æstimaverit. Ratio est quia obligatio est juris vinculum quo necessitate astringimur alicujus rei solvendæ, atque hic nulla astringendi necessitas *l. 35. l. 13. C. eod.* Potest tamen conferri in arbitrium alterius tertii, ut quanti Titius æstimaverit, tanti emo: quid si non possit aut noluerit, emptio ob defectum conditionis nihil erit & nullius momenti, in quo distinguitur à permutatione §. *prec. l. 3. C. de contemp. l. 1. ff. eod.* in qua res pro re datur, at in emptione pretium pro re, est que æstimatio valoris rei venditæ.

X.

Primus effectus emptionis-venditionis consistit in periculo, unde sæpe agitur hæc quæstio: an periculum rei venditæ spectet ad emptorem, an vero ad venditorem; Respondeo ademptorem ob *l. 10. ff. de R. F. cui sequuntur commoda, ei etiam sequuntur incommoda*, quia statim ac de emptione convenit emptor, jure gentium fit dominus. Probatur etiam per *l. 8. ff. de peric. & com. R. V. juncto*

juncta §. 2. *ff. h. t.* unde si ædes venditæ, ante traditionem, casu fortuito conflagrarunt, hoc periculo emptoris cedit, & nihilominus cogitur pretium solvere *d. §.* quæ regula duobus firmissimis argumentis fundata est. Primo quia debitor specie liberatur rei interitu, qui ante moram sine culpa contingit, licet res nondum tradita sit *l. 23. ff. de V. O.* Itaque cum res vendita interiit, casu fortuito, liberatur ab ejus præstatione venditor, tanquam debitor speciei, seu mercis ut res perit periculo creditoris, id est emptoris ratio consistit *in lege dicta 10. ff. de X. §.* atque cum emptor percipiat commodum rei venditæ quæ ante traditionem accesserunt, veluti si ager alluvionibus accrevit, rationi consentaneum est, ut pericula & in commoda quoque sustineat.

X I.

Alter effectus emptionis-venditionis in obligatione mutua consistit. Ita ut à contractu perfecto recedere non licet *l. 3. §. 6. C. de resc. V. pr. ff. h. t.* Quæritur an sub dispendio arrharum, ab emptione licet recedere. (Arrha est pecunia, aut alia res, quæ datur in signum venditionis unde & ejus substantia non est, sed tantum loco signi datur, ut evidenter possit constare de pretio convenisse *l. 5. ff. h. t.*) Quod ad quæstionem attinet, mihi negantium sententia arridet, imo ob generalem regulam quæ docet non esse locus pœnitentiæ, quando perfecta est venditio *l. 1. 2. C. quando licet ab empt. 1. Per l. 5. C. de obl. & act. 2. Quia ab emptione perfecta ne quidem rescripto Principis licet recedere l. 2. C. de resc. V. 3. Quia arrha datur ad confirmandum, non ad infirmandum, absurdum enim esset, illud quod ad actus alicujus confirmationem est comparatum, illud ad ejus infirmitatem fieret.*

X I I.

Ex obligatione mutua, de qua dictum est, duæ oriuntur actiones empti & venditi quæ ordine explicandæ veniunt. Actio

B

empti

empti est actio personalis bonæ fidei, quæ datur emptori adversus venditorem ut rem venditam tradat, cum omni accessione datur emptori *l. 11. ff. h. t.* licet alienâ pecuniâ emerit *l. 8. C. si quis ult. vel sb.* etiam heredibus ejus, quia est rei persecutoria. *l. 10. ff. h. t.* Quid si procurator emerit, datur domino utilis actio *l. 13. §. 25. ff. cod.* cæterum ex *d. l. 13. §. 8.* notandum quod non aliter emptori hæc actio datur, quam si pretium solverit nascitur quidem ubi contractus est perfectus, etiam non soluto pretio *§. 1. ff. de empt.*, sed cum effectu in judicium tum potest deduci, ubi pretium est solutum, satisfactum *d. l. 13. §. 1.* vel oblatum, aut si fidem de pretio habuit *§. 41. d. rer. divis. l. 5. §. 18. ff. de trib. act.* Datur adversus venditorem *l. 1. §. 1. ff. h. t.* etiam contra pupilum, sive ipse tutore auctore vendiderit, sive ipse tutor *l. 7. §. 1. ff. de resc. v.* quod si curator vendiderit datur utilis actio contra dominum *l. 13. & 25. ff. h. t.* petitur principaliter hæc actione ut res tradatur cum omnibus accessionibus. *pass. in b. t.*

XIII.

Illustris est quæstio. An venditor cogi possit ad rem ipsam tradendam, an vero liberare se possit præstando id quod interest; Jure Civili magis conveniens est sententia, quæ statuit venditorem liberari posse præstando quod interest; quod multis legibus probatur ut in *l. 1. l. 11. §. 9. l. 12. ff. h. t. l. 4. C. eod. l. 68. §. ult. h. t. l. 10. ff. quibus pig. vel hypoth. solvitur* & quidem maxime per legem 17. in medio *C. de fide instrum.* in verbis, *necessitas venditori imponatur, vel venditionis contractum perficere debet, vel id quod emptoris interest persolvere.* Contra has leges non valet distinctio, utrum venditor rem non habeat, ut tum possit se liberare præstando quod interest, an vero habeat, ut tunc præcise teneatur tradere, nam præterquam, quod dictæ leges indistincte loquuntur, neque hæc distinctio nulla lege probatur, & in specie repugnat. *leg. 12. ff. h. t. l. 4. C. eod.*

XIV

Actio venditi est actio civilis, personalis, rei persecutoria, bonæ fidei, quæ datur venditori adversus emptorem, ut tradat pretium & omne id quod ex natura contractus præstandum venit datur hæc actio venditori, & ejus hæredibus l. 13. §. 19. ff. b. t. adversus emptorem, & ejus hæredes l. 1. C. eod. utilis datur domino & in dominum procuratoris l. 13. §. 25. ff. b. t. petitur omne interesse, quod ab emptore venditori præstandum est l. 3. §. 19. ff. b. t. imo pretium l. 13. §. 20., quod ita solvere debet, ut numeros venditoris faciat, l. 11. §. 2. ff. b. t. 2. Si emptor fuerit in mora, venditor ab eo petit usuras l. 13. §. 20. ff. b. t. l. 5. ff. de pact. inter empt. & vendito. 3. Impensas necessarias & utiles, quas venditor post contractam venditionem impendit in rem l. 13. §. 22. ff. b. t. 4. Fructus quos emptor ante venditionem perfectam percepit. l. 2. C. b. t. 5. Ut tollat lapides quos ex fundo venditoris emit. l. 9. ff. b. t. 6. Dolus emptoris in hanc actionem venit, si forte iniqua pondera adhibuit. l. 32. ff. b. t.

COROLLARIA.

I.

Sua naturâ non dantur actiones mixta.

II.

*Tutoris datio non est jurisdictionis ordinaria
sed legitima.*

III.

*Lex. 2. Cod. de rescind. vendit. non ha-
bet locum in transactione.*

IV.

Servitutes maxime sunt in bonis.

V.

Maritus est Dominus dotis.

FINIS.